

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobce J. K.**, zastoupeného JUDr. Pavlem Bugárem, advokátem se sídlem Žitná 45, Praha 1, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra** se sídlem nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2004, č. j. 7 Ca 18/2004-52,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2004, č. j. 7 Ca 18/2004 - 52, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného a proti nečinnosti České lékařské komory. Současně poukázal na to, že v řízení, v něm byla projednávána jeho související věc, Nejvyšší správní soud jej usnesením ze dne 13. 5. 2003, č. j. 5 A 34/2002, na základě Prohlášení (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků) osvobodil od soudních poplatků a protože se jeho současné poměry spíše zhoršily, požádal o osvobození od soudních poplatků i v tomto řízení.

Městský soud nejprve žalobu na ochranu proti nečinnosti České lékařské komory vyloučil k samostatnému projednání a následně zaslal žalobci formulář „Potvrzení o osobních,

majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ (dále též „formulář“). Poté, kdy žalobce předmětný formulář po vyplnění soudu vrátil spolu s kopií rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 16. 12. 2003 o zvýšení příspěvku za službu, usnesením ze dne 20. 12. 2004 rozhodl o nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Žádost neshledal důvodnou s ohledem na majetkové a sociální poměry žalobce a výši soudního poplatku. Zmínil, že žalobce vlastní rekreační chalupu, osobní automobil, byt nepojízdný a družstevní byt. Kromě toho pobírá příspěvek za službu u Ministerstva vnitra ve výši 7 721 Kč měsíčně, výše poplatku za podání žaloby v tomto případě činí 1000 Kč. Soud uzavřel, že výše poplatku je nízká a lze ji uhradit z pravidelného měsíčního příjmu, který žalobce má, případně z dalších částek získaných jinými právními prostředky. Povinnost zaplatit částku 1000 Kč nemohla podle soudu činit překážku žalobci při uplatnění jeho práv.

Shora uvedené usnesení napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) včasnou kasační stížností a jejími doplňky učiněnými na základě výzvy soudu, formálně se opírající o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Dle obsahu se však kasační stížnost výhradně opírá o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Formálně tvrzený důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. logicky v předmětné věci ani v úvahu přicházet nemůže, neboť tento kasační důvod míří na vady správního řízení, v němž bylo vydáno správní rozhodnutí, v takové intenzitě, pro kterou měl soud napadené správní rozhodnutí zrušit; v dané věci napadeným rozhodnutím soud rozhodoval na základě žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků. Napadenému rozhodnutí městského soudu, kterým stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, žádné správní řízení a rozhodování správního orgánu o této poplatkové povinnosti nepředcházelo.

Stěžovatel v kasační stížnosti ve vztahu k důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) uvedl, že dle jeho názoru je předmětné rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů rozhodnutí a současně že soud nevycházel z přesně a úplně zjištěného skutkového stavu a zatížil tak řízení před soudem vadou, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Konkrétně jednak namítal, že ač již v žalobě upozorňoval na to, že své majetkové poměry již dokládal předmětným formulářem ve věci sp. zn. 5 A 34/2002, kdy mu Nejvyšší správní soud přiznal osvobození od soudních poplatků, byl jej nucen opětovně předložit, a to navíc dvakrát, neboť soud účelově a v rozporu s § 112 o. s. ř. z žaloby, která směřovala k ochraně před nečinností dvou správních orgánů, jež spolu skutkově souvisí, vyloučil věc k samostatnému projednání. Nezákonným vyloučením věci dále vznikla povinnost zaplatit soudní poplatek nikoliv 1000 Kč ale 2000 Kč, o níž soud rozhodl dvěma shodnými rozhodnutími doručenými současně stěžovateli, a soud nesprávně vycházel v každé z věcí z toho, že soudní poplatek je jen 1000 Kč. Soud podle stěžovatele nedostatečně zjistil skutkový stav a vydal pro stěžovatele překvapivé rozhodnutí. Stěžovatel dále popsal své problémy v souvislosti s uplatněním svých restitučních nároků, uvedl, že automobil, který vlastní, je nepojízdný a bez hodnoty, družstevní byt užívá jeho matka a nelze po něm požadovat aby jej prodal za účelem zaplacení soudního poplatku, poukazoval na to, že sama žaloba se týká nemocenské a sociální péče a v důsledku nečinnosti správních orgánů a jejich nezákonných postupů a rozhodnutí byl zbaven možnosti svobodné volby zaměstnání a povolání.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v kasační stížnosti; důvody, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti, neshledal [§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.].

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto tří předpokladů:

- a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků,
- b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný,
- c) doložení nedostatku prostředků.

Při zkoumání existence předpokladu c), který se v předmětné věci stal důvodem nevyhovění žádosti o osvobození, je potřebné nejprve zdůraznit, že účastníka „zatěžuje“ jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, a jednak takové tvrzení řádně doložit.

Ze spisu Městského soudu v Praze vyplývá, že stěžovatel podal žádost o osvobození soudních poplatků; tvrzení o nedostatku prostředků jednak založil na přiznaném osvobození od poplatků Nejvyšším správním soudem ve věci sp. zn. 5 A 34/2002 a na tom, že se jeho poměry v mezidobí spíše zhoršily. Nelze vytýkat soudu, že jej v souvislosti s povinností tato tvrzení prokázat vyzval k tomu, aby je doložil vyplněným formulářem. Soud o poplatkové povinnosti rozhoduje na základě skutkového stavu v době svého rozhodování, nemohl proto pro své rozhodování vycházet ze skutkového stavu, z něhož vycházel Nejvyšší správní soud v době, kdy on rozhodoval o tom, zda majetkové poměry stěžovatele odůvodňují přiznání osvobození od soudních poplatků, a to tím spíše, jestliže stěžovatel sám tvrdil, že v mezidobí nastala změna poměrů. Ze spisu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 A 34/2002 pak vyplývá, že stěžovatel nyní dokládá příznivější majetkové poměry, neboť dokládá i dříve neuváděný majetek v podobě družstevního bytu 2+ 1.

Nelze se se žalobcem ztotožnit v tom, že účelovým vyloučením žaloby, směřující proti České lékařské komoře, k samostatnému projednání, se soudní poplatek zdvojnásobil. Žalobce ve své žalobě spojil dva žalobní návrhy na ochranu před nečinností; domáhá se ochrany před tvrzenou nečinností žalovaného, která má (dle ne zcela jasně v žalobě vymezeného předmětu sporu) zřejmě spočívat v nevydání rozhodnutí o přezkumu dle § 77 zákona č. 20/1966 Sb., a dále žalobní návrh na ochranu před nečinností České lékařské komory, zřejmě spočívající v nevydání rozhodnutí o přešetření stížnosti na postup lékaře. Každý z žalobních návrhů míří proti jinému správnímu orgánu, rovněž důvody tvrzené nečinnosti se různí. Žalobce tak spojil do společné žaloby dva návrhy na zahájení řízení, jimiž se domáhá ochrany proti nečinnosti správních orgánů, které podle jeho názoru spojuje to, že se týkají nemocenské a sociální péče. Protože podle § 1 písm. a) ve spojení s položkou 14a Sazebníku poplatků zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, podléhá poplatkové povinnosti každý návrh na zahájení řízení (nejde-li o případy, kdy je řízení od poplatkové povinnosti osvobozeno dle § 11 odst. 1), je žalobce jako poplatník (§ 2 odst. 2 zákona) povinen za každý návrh na zahájení řízení zaplatit soudní poplatek ve výši 1000 Kč, a to bez ohledu na to, zda oba návrhy spojil do společné žaloby, nebo zda každou z žalob

podal samostatně. Na poplatkové povinnosti tak ani nic nemění to, jestliže soud jednu z žalob vyloučí k samostatnému projednání.

Městský soud v odůvodnění rozhodnutí označil za skutečnosti, které považoval pro své rozhodnutí za rozhodné, majetkové a sociální poměry stěžovatele a výši soudního poplatku za předmětnou žalobu. Svůj negativní závěr o žádosti stěžovatele založil na tom, že stěžovatel disponuje majetkem v podobě rekreační chalupy, osobního automobilu a družstevního bytu a má měsíční příjem spočívající v příspěvku za službu u žalovaného ve výši 7 721 Kč. S tímto příjmem pak poměřil výši soudního poplatku 1000 Kč a dospěl k závěru, že ta je tak nízká, že je jí možno uhradit z pravidelného měsíčního příjmu, případně z dalších částek, získaných jinými právními prostředky. Soud tak vzal za rozhodné skutečnosti jednak formulářem doložený majetek a žalobcův doložený měsíční příjem 7 721 Kč, a dále to, že v případě vyloučené žaloby činí soudní poplatek 1000 Kč.

Soud zcela pominul, že žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků současně s žalobou, v níž uplatnil dva žalobní návrhy a stíhala jej tak poplatková povinnost v celkové výši 2000 Kč, neboť, jak je výše vyloženo, soudnímu poplatku ve výši 1000 Kč podléhala každá z žalob samostatně. Proto i poté, kdy vyloučil žalobu proti České lékařské komoře k samostatnému projednání, měl soud poměřovat majetkové a sociální poměry stěžovatele s celkovou výší poplatkové povinnosti, která jej v souvislosti s podanou žalobou stíhala, nikoliv jen se soudním poplatkem za žalobu proti žalovanému. Jestliže proto městský soud své rozhodovací důvody opřel o poplatkovou povinnost stěžovatele vyplývající pouze z žaloby proti žalovanému a nepoměřoval stěžovatelovy majetkové a sociální poměry s celkovou poplatkovou povinností, která se spojena s jím podanou žalobou a žádostí o osvobození od soudních poplatků, je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

Nejvyšší správní soud proto zrušil napadený rozsudek (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.) a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. V něm, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2006

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu